

ՀԱՅ-ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
Իրավունքի և քաղաքականության ինստիտուտ
Միջազգային և եվրոպական իրավունքի ամբիոն

Ուղղություն «Իրավագիտություն»
Մագիստրոսական կրթական ծրագիր «Միջազգային և եվրոպական իրավունք»
Մագիստրատուրայի ընդունելության քննության հարցաշար
2024-2025 ուսումնական տարի
(առկա/հեռակա)

1. Միջազգային իրավունքի հասկացությունը և համակարգը:
2. Միջազգային իրավունքի աղբյուրները:
3. Միջազգային իրավունքի սկզբունքները և նրանց համառոտ բովանդակությունը:
4. Միջազգային իրավունքի և ներպետական իրավունքի հարաբերակցությունը:
5. Միջազգային իրավունքի իմպլեմենտացիան ներպետական իրավունքում:
6. Միջազգային իրավունքի սուբյեկտները: Միջազգային իրավասուբյեկտության հասկացությունը և բովանդակությունը ժամանակակից միջազգային իրավունքում:
7. Իրենց ինքնորոշման համար պայքարող ազգերի և ժողովուրդների միջազգային իրավասուբյեկտությունը:
8. Ճանաչումը միջազգային իրավունքում: Տեսակները, ձևերը, տեսությունները և ժամանակակից միտումները:
9. Միջազգային պայմանագրերի իրավունքը որպես միջազգային իրավունքի ճյուղ: Միջազգային պայմանագրերի իրավունքի հիմնական աղբյուրները:
10. Միջազգային պայմանագրերը կնքելու և ուժի մեջ մտնելու կարգը: Միջազգային պայմանագրերի գործողության դադարեցումը և կասեցումը:
11. Միջազգային պայմանագրերի վավերականությունը: Միջազգային պայմանագրերի անվավերության տեսակները և հետևանքները:
12. Միջազգային պայմանագրերի վերաբերյալ վերապահումները և հայտարարությունները: Պետությունների միակողմանի հայտարարությունները միջազգային պայմանագրերի իրավունքի համատեքստում:
13. Միջազգային պայմանագրերի մեկնաբանությունը: Սկզբունքները, տեսակները և միջոցները: Երկու և ավելի աուտենտիկ լեզուներով Պայմանագրերի մեկնաբանությունը:

14. Միավորված Ազգերի Կազմակերպություն. ստեղծումը, նպատակները և սկզբունքները: ՄԱԿ-ի գլխավոր մարմինների իրավասությունը և գործառույթները:
15. ՄԱԿ-ի մարմինների կառուցվածքը և հատկանիշները:
16. Եվրոպայի Խորհուրդը. նպատակները և կառուցվածքը:
17. Դիվանագիտական ներկայացուցչությունները և Հյուպատոսական հաստատությունները: Անձեռնմխելիությունները և արտոնությունները: Համեմատական վերլուծություն:
18. ՄԱԿ-ի Արդարադատության Միջազգային Դատարանի դերը միջազգային իրավաստեղծ գործընթացում և միջազգային իրավունքի զարգացման գործում:
19. Միջազգային Քրեական Դատարան (ՄՔԴ): Կառուցվածքը և իրավասությունը: ՄՔԴ-ի դատաիրավասությունը:
20. Մարդու Իրավունքների Եվրոպական Դատարան (ՄԻԵԴ): Դատաիրավասությունը, իրավասությունը, դիմելու կարգը:
21. Միջազգային վեճերի կարգավորման միջազգային իրավական միջոցները:
22. Միջազգային իրավական պատասխանատվության հասկացությունը, տեսակները և ձևերը:
23. Մարդու իրավունքների միջազգային իրավունք: ՄԻՄԻ աղբյուրները:
24. Մարդու իրավունքների պաշտպանության միջազգային իրավական մեխանիզմները:
25. Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների և Տնտեսական, սոցիալական և մշակութային իրավունքների մասին 1966 թ Միջազգային Դաշնագրերը:
26. Միջազգային հանցագործությունները և միջազգային բնույթի հանցագործությունները:
27. Միջազգային տնտեսական իրավունք: Միջազգային տնտեսական իրավունքի նպատակները և սկզբունքները:
28. Միջազգային էկոլոգիական իրավունք: Հասկացությունը, նպատակները և հիմնական աղբյուրները:
29. Զինված հակամարտությունների իրավունքը որպես միջազգային իրավունքի ճյուղ: Զինված հակամարտությունների իրավական կարգավորման հիմնական աղբյուրները:
30. Զինված հակամարտությունների տեսակների դասակարգման խնդիրները:
31. Եվրասիական տնտեսական միության սկզբունքները, նպատակները և իրավասությունները:
32. Եվրասիական տնտեսական միության մարմինները:
33. Եվրոպական իրավունքի ձևավորումը 20-րդ դարի վերջում. 1992թ.-ի Մասստրիխտի պայմանագիրը, 1997թ.-ի Ամստերդամի և 2001թ.-ի Նիցի պայմանագրերը: Լիսաբոնի պայմանագիրը որպես եվրոպական իրավունքի և ինտեգրացիոն գործընթացների խորացման նոր փուլ:
34. Եվրոպական միության հիմնական նպատակները և խնդիրները, տարածքը, քաղաքացիները, լեզուները և խորհրդանիշները: Եվրոպական միության իրավասության տեսակները՝ հաշվի առնելով Լիսաբոնի պայմանագրով կատարված փոփոխությունները:

35. Եվրոպական միության իրավունքի սկզբունքների տեսակները և դրանց բովանդակությունը:
36. ԵՄ ինստիտուտները (բոլոր ինստիտուտների ընդհանուր բնութագիրը, գործառնությունները, իրավասությունը և լիազորությունները, կազմի փոփոխությունը, ինչպես նախատեսված է Լիսաբոնի Պայմանագրով):
37. Եվրոպական միության դատարանի իրավասության տարանջատումը: Եվրոպական միության դատարան ներկայացվող հայցապահանջների տեսակները և հիմքերն ուղղակի վարույթի շրջանակներում: Նախնական կարգավորման ընթացակարգը:
38. Եվրոպական միության իրավասությունը արտաքին և անվտանգության քաղաքականությունների ոլորտում: Եվրոպական միության արտաքին քաղաքականության և անվտանգության հարցերով բարձրագույն ներկայացուցիչի դերը, գործառույթները և լիազորությունները:
39. Ներքին շուկայի կարգավորումը Եվրոպական միության իրավունքում: Ներքին շուկայի հիմնական ազատությունները: Մաքսային միությունը և ընդհանուր մաքսային սակագինը:
40. Եվրոպական միության տնտեսական և արժույթային միության իրավական հիմքերը (տնտեսական և արժույթային միության ձևավորումը, եվրոյի իրավական կարգավորումը ժամանակակից եվրոպական իրավունքում, Կենտրոնական բանկերի եվրոպական համակարգը և Եվրոպական կենտրոնական բանկը):
41. Եվրոպական միության ազատության, անվտանգության և արդարադատության տարածությունը:
42. Եվրոպական միության իրավունքը մարդու իրավունքների ոլորտում

Գրականությանցանկ

Հիմնական գրականության ցանկ

1. Malcolm Shaw, International Law, 8th edition, Cambridge University Press, 2018.
2. С.Ю. Кашкин, Право европейского союза. Том 1. Общая часть, 4-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2021.
3. С.Ю. Кашкин, Право европейского союза. Том 2. Особенная часть, 4-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2021.
4. Кашкин Сергей Юрьевич, Четвериков Артем Олегович, Право Евразийского экономического союза, Учебник, издательство Проспект, 2016.
5. Нильс Мельцер, Международное гуманитарное право, МККК и 2016 (см.: <https://www.icrc.org/en/publication/4231-international-humanitarian-law-comprehensive-introduction>)

6. Л.А.Еремян, Вызовы современных войн: актуальные вопросы международно- правового регулирования новых средств ведения войны, Ер.:Изд. РАУ, 2017.–168 с.
7. Jacobs, White, and Ovey: The European Convention on Human Rights, OUP 8th edn., 2020.
8. Ian Brownle, Principles of Public International Law, 9th Edition, Oxford University Press, 2019.
9. Վիգեն Քոչարյան, Միջազգային Իրավունք ուսումնական ձեռնարկ, Երևանի Պետական Համալսարան, 2002.

Լրացուցիչ գրականության ցանկ

1. Ian Brownle, Principles of Public International Law, 7th Edition, Oxford University Press, 2008.
2. Hennie Strydom (ed), International Law, Oxford University Press (Southern Africa), 2016.
3. Philip Alston & Ryan Goodman, International Human Rights, Oxford University Press, 2013.
4. Daniel Meockli, Sangeeta Shah & Sandesh Sivakumaran, International Human Rights Law, 3th Edition Prescribed Oxford University Press, 2018.
5. Bennett and Strug, Introduction to International Law, Juta, 2017.
6. Yoram Dinstein, The Conduct of Hostilities under the Law of International Armed Conflict (Cambridge University Press, 3rd edn., 2016).
7. Customary International Humanitarian Law, volume I: Rules, Jean Marie Henkaerts and Louise Doswald Beck, Cambridge University Press, reprinted with corrections 2009.
8. Л.А.Еремян, Вызовы современных войн: актуальные вопросы международно-правового регулирования новых средств ведения войны, Ер.:Изд. РАУ, 2017.–168 с.
9. Marco Sassoli, Antoine A. Bouvier (Susan Carr, Lindsey Cameron and Thomas de Saint Maurice), How Does Law Protect in War, Cases, Documents and Teaching Materials on Contemporary Practice in International Humanitarian Law, Volume I, Second Edition, ICRC, 2006.
10. Genocide, War Crimes and Crimes against Humanity, A Digest of the Case Law of the International Criminal Tribunal for Rwanda, Human Rights Watch, 2010.
11. Marco Sassoli and Laura M. Olson, The Relationship between International humanitarian law and human rights law where it matters: admissible killing and internment of fighters in non-international armed conflicts, International Review of the Red Cross, Volume 90, 2008.
12. J.G. Merils, International Dispute Settlement, Cambridge University Press, 2011.
13. Alina Kaczorowska, European Union Law, 4 edition, New York ,Routledge, 2016.
14. John Fairhurst, Law of the European Union, 12th edition, Essex, Pearson Educational Limited, 2018.
15. Международное право: учебник / Б.М. Ашавский, М.М. Бирюков, В.Д. Бордунов и др.; отв. ред. С.А. Егоров. 5-е изд., перераб. и доп. М.: Статут, 2014.
16. Международное право: Учебник для бакалавров / Отв. ред. Р.М. Валеев, Г.И. Курдюков. - М.: Статут, 2017.
17. Под ред. Кашкина С.Ю., Интеграционнов право в современном мире. Сравнительно-правовое исследование, 2015.
18. Л. М. Энтин Европейское право. Основы интеграционного права Европейского Союза и Евразийского экономического союза, Москва, 2-е издание, издательство НОРМА, 2021.
19. П.Н.Бирюков. Международное право в 2 т.: учебник учебник для академического бакалавриата. М.: Юрайт, 2018.

Նորմատիվ- իրավական ակտեր

1. Устав Организации Объединенных Наций
2. Закон РА «О международных договорах Республики Армения» от 22 февраля 2007 года.
3. Закон РФ «О международных договорах Российской Федерации». М., 1997г.
4. Венская конвенция 1969г. «О праве международных договоров»
5. Венская конвенция 1986г. «О праве международных договоров между государствами и международными организациями или между международными организациями»
6. Венская конвенция 1978г. «О правопреемстве государств в отношении международных договоров»
7. Венская конвенция о дипломатических сношениях 1961 г.
8. Венская конвенция о консульских сношениях 1963 г.
9. Конвенция о правах и обязанностях государств 1933 г. (Конвенция Монтевидео)
10. Декларация «О принципах международного права, касающихся дружественных отношений государств в соответствии с Уставом ООН» 1970г.
11. Заключительный акт Совещания в Хельсинки 1975 г.
12. Гаагские конвенции и декларации 1899 и 1907 гг.
13. Европейская конвенция о защите прав человека и основных свобод, 1 ноября 1950г.
14. Всеобщая декларация прав человека от 10 декабря 1948 года.
15. Международные пакты гражданских и политических правах, 1966г.
16. Международные пакт об экономических, социальных и культурных правах, 1966г.
17. Женевская конвенция от 12 августа 1949 года об улучшении участи раненых и больных в действующих армиях.
18. Женевская конвенция от 12 августа 1949 года об улучшении участи раненых, больных и лиц, потерпевших кораблекрушение, из состава вооруженных сил на море.
19. Женевская конвенция от 12 августа 1949 года об обращении с военнопленными.
20. Женевская конвенция от 12 августа 1949 года о защите гражданского населения во время войны.
21. Дополнительный протокол к женевским конвенциям от 12 августа 1949 года, касающийся защиты жертв международных вооруженных конфликтов.
22. Дополнительный протокол к женевским конвенциям от 12 августа 1949 года, касающийся защиты жертв вооруженных конфликтов немеждународного характера.
23. Конвенция о предупреждении преступления геноцида и наказании за него от 1948г.
24. Конвенция о запрещении разработки, производства и накопления запасов бактериологического (биологического) и токсичного оружия и об их уничтожении 1972 г.
25. Конвенция о запрещении разработки, производства, накопления и применения химического оружия и о его уничтожении 1993 г.
26. Конвенция о защите культурных ценностей в случае вооруженного конфликта. Гаага, 14 мая 1954 года.
27. Римский статут Международного уголовного суда, 17 июля 1998 г.
28. Конвенция об охране всемирного культурного и природного наследия (Париж, 1972)
29. Рамочная конвенция об изменении климата (Нью-Йорк, 1992)
30. Конвенция по сохранению озонового слоя (Вена, 1985)
31. Монреальский протокол по веществам, разрушающим озоновый слой (Монреаль, 1987)

33. Իրավաստեղծ գործունեության փուլերը
34. Իրավունքի իրացման հասկացությունը և ձևերը
35. Իրավակիրառման հասկացությունը, հատկանիշները
36. Իրավակիրառման տեսակները
37. Իրավակիրառման փուլերը և իրավակիրառ ակտերը
38. Իրավունքի մեկնաբանման տեսակները
39. Իրավունքի մեկնաբանման միջոցները (եղանակները)
40. Իրավական վարքագծի հասկացությունը եւ տեսակները
41. Իրավաչափ վարքագծի հասկացությունը եւ տեսակները
42. Իրավախախտման հասկացությունը, կազմը եւ տեսակները
43. Իրավունքի չարաշահում եւ օբյեկտիվորեն հակաիրավական վարքագիծ
44. Իրավաբանական պատասխանատվության հասկացությունը, հատկանիշները եւ նպատակները
45. Իրավաբանական պատասխանատվության սկզբունքները
46. Իրավաբանական պատասխանատվության տեսակները
47. Իրավական համակարգերի դասակարգումը

Գրականության ցանկ

Հիմնական գրականության ցանկ

1. Теория государства и права/ Учебное пособие/ Коллектив авторов под редакцией А.Гамбаряна и М.Мурадяна Ер. Изд. “Лусабац”, 2016
2. Марченко М.Н. Теория государства и права. Учебник. 2-е издание, переработанное и дополненное. М. Издательство: Проспект, 2012 г.
3. Теория государства и права. Учебник. Коллектив авторов, отв. ред. А.В. Малько. 4-е изд., М.: КНОРУС, 2012
4. Теория государства и права. Морозова Л.А Учебник. 4-е изд., перераб. и доп. М., 2010

Լրացուցիչ գրականության ցանկ

1. Гамбарян А.С., Авоян К. Отказ от субъективного права и условия его закономерности.// Законность. N 91.2016, с. 23-33.(на армянской языке)
2. Гамбарян А. С., Даллакян Л. Г. Применение правовой доктрины в судебной практике: перспективы правового регулирования. Актуальные проблемы совершенствования законодательства и правоприменения: материалы V международной научно-практической конференции. г. Уфа, 2016, с. 22-25
3. Гамбарян А. С. Даллакян Л. Г. Нормативный договор в системе источников права.//Судебная власть, N 7/120, 2009, с. 21-26
4. Толкование норм права: учебно-практ. пособие / А.В. Смирнов, А.Г. Манукян. – М.: Проспект, 2008.
Общая теория государства и права. Академический курс в трех томах. Ответственный редактор М.Н. Марченко.М., 2007

5. Теория государства и права. Под ред. Пиголкина А.С. М., 2006.
6. Байтин М.И. Сущность права М., изд. "Право и государство", 2005
7. Теория государства и права. Черданцев А.Ф., Учебник М.: Юрайт-М, 2002.
8. Проблемы общей теории права и государства. Учебник под общей редакцией академика В.С. Нерсесянца.М.,2002
9. Марченко М.Н. Правовые системы современного мира. Учебник-пособие. М.,2008

Նորմատիվ- իրավական ակտեր

1. Всеобщая декларация прав человека. (принята 10.12.1948 Генеральной Ассамблеей ООН)
2. Конвенция о защите прав человека и основных свобод.(заключена в г. Риме 04.11.1950) (с изм. и доп. от 11.05.1994)
3. Международный пакт о гражданских и политических правах. (принят резолуцией 2200 А (XXI) Генеральной Ассамблеи от 16 декабря 1966 года)
4. Международный пакт об экономических, социальных и культурных правах. Принят резолуцией 2200 А (XXI) Генеральной Ассамблеи от 16 декабря 1966 года
5. Конституция Российской Федерации. (принята 12 декабря 1993 года).
6. Конституция Республики Армения (от 6 декабря 2015 года)
7. Закон Республики Армения «О правовых актах» (принят 03.04.2002)
8. Судебный Кодекс Республики Армения(принят 21.02.2007)

Միջազգային և եվրոպական իրավունքի ամբիոնի վարիչի ժ.պ.

Վ. Ա. Հովհաննիսյան